

Ajankohtaista vapaan sivistystyön kentältä

Sannasirkku Autio

18.4.2026

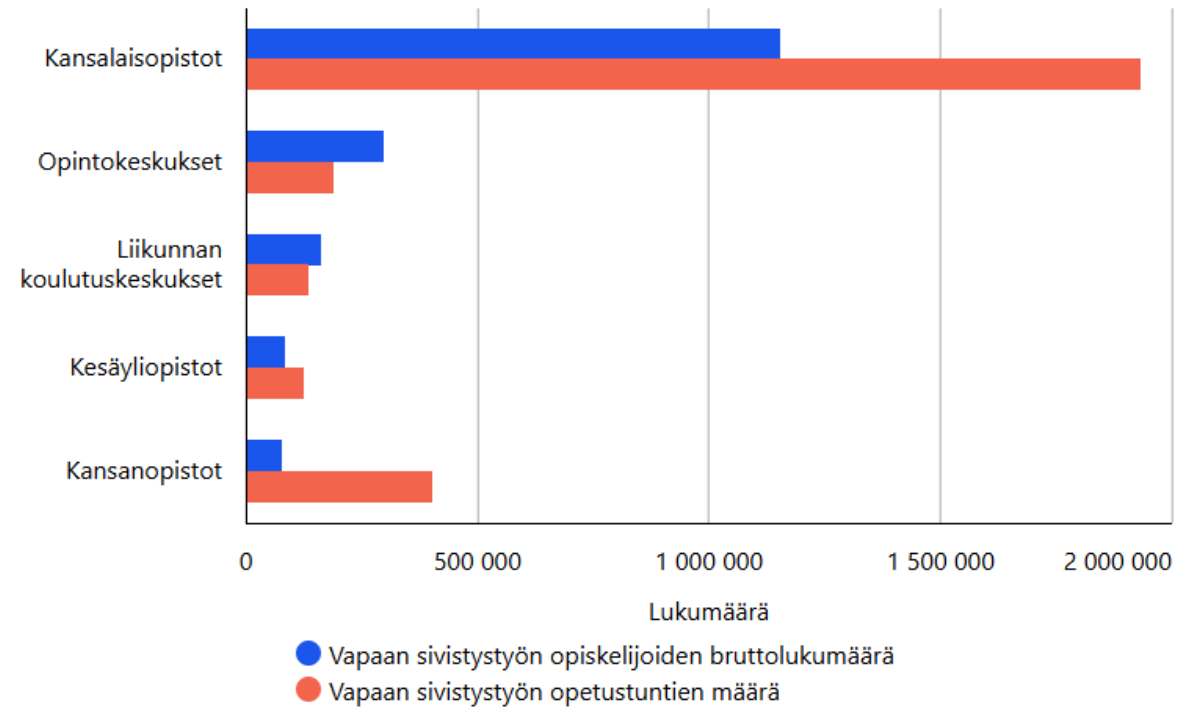

Vapaan sivistystyön kenttä

- Kansalaisopistot
- Kansanopistot
- Urheiluopistot
- Kesäyliopistot
- Opintokeskukset
- 1 776 000 opiskelijaa 2024

Vapaan sivistystyön koulutusten opiskelijat ja opetustunnit 2024

Päivitetty: 15.12.2025

Lähde: Tilastokeskus, vapaan sivistystyön koulutus

Uudistuva taiteen perusopetus 2027

- HE eduskuntaan 6.5.2026
- Yksi oppimäärä
- Taiteidenvälisyys
- Yhteistyö, alueellinen vastuutehtävä, modulaarisuus
- OPS-työ käynnistyy keväällä 2026, uudet OPS:t voimaan 2028
- Saavutettavuus
- Kansalaisopistot merkittävä järjestäjä

Pilipaliksseja vai oikeaa koulutusta?

- TE-uudistus
- Kotoutumiskoulutukset yhteen putkeen 2027 -> yksi koulutustehtävä häviää vst:lta
  - Kansanopistot ja kansalaisopistot
  - Ruotsinkielisen koto-koulutuksen tulevaisuus -> ruotsinkielisen perusopetuksen tulevaisuus: millaisia ryhmiä?
- Työllistymistä edistävät kielikoulutukset kotoajan ylittäneille maahanmuuttajajanasille 2025-2027: opintosetelityyppinen rahoitus OPH
- Laki kotoutumisen edistamisestä 2027 – ei enää ”papanoiden keräämistä tulitikkiin” (Sisäministeri Mari Rantanen, HS 16.4.2026)

Vapaan sivistystyön potentiaalit tulevaisuuden Suomessa

- Perustaidot – [KAPOS-merkit](#)
- Osaamisperusteinen koulutus
- Hyvinvointi, luovuus ja liikunnallinen elämäntapa, kulttuurihyvinvointi
- Tavoitettavuus – kansalaisopisto toimii Suomen jokaisessa kunnassa
  - Sivistyksellisten oikeuksien toteutuminen
- Alue – ja hallinnolliset rajat ylittävä toimintakulttuuri
- Aktiivinen kansalaisuus, demokratiataidot
- Kokonaisturvallisuus ja henkinen huoltovarmuus

Vapaan sivistystyön yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja saavutettavuuden arviointi

- KARVI toteuttaa 2025-2026, tulosten julkistus 9.12.2026
- Kysely henkilöstölle ja ylläpitäjille 1-2/2026
- Kansalais-/käyttäjäkysely 3-4/2026
- MIKSI?
  - VST-kentällä on tarve määritellä, osoittaa ja todentaa yhteiskunnallista vaikuttavuuttaan
  - Tuoretta kansallista arviointitietoa puuttuu – viimeisin vapaan sivistystyön kokonaisarviointi on vuosilta 2006-2007
  - Kytkeytyminen kansalliseen kehittämistyöhön ja vst-oppilaitosten ääni – tukena Karvin riippumaton ja kehittävä arviointi

Vapaan sivistystyön tulevaisuus- ja visiotyö 2025-2026

- Vapaan sivistystyön toimintaympäristö on muuttunut merkittävästi.
- Julkinen talous, digitalisoituminen, väestörakenteen muutos, kaupungistuminen
- Tehtävänä on analysoida ... tulevaisuuden haasteet 2040-luvulle saakka.
- Vastataan yhteiskunnallisiin muutoksiin.
- Luodaan vapaan sivistystyön kehittämisen pitkän aikavälin suuntaviivoja

Tehtävät ja kokoonpano

- ”Vapaan sivistystyön vaikuttavuutta, roolia koulutusjärjestelmässä ja elinikäisessä oppimisessa sekä vapaan sivistystyön toimijoiden keskinäistä yhteistyötä on tarpeellista vahvistaa ja päivittää vastaamaan nyky-yhteiskunnan tarpeita.”
  - Työryhmän asettamispäätös 19.6.2025
- [Vapaan sivistystyön tulevaisuustyöryhmä](#)
- Ryhmän pj. ryhmäpäällikkö Minna Polvinen, OKM, vpj. johtaja Jarkko Niiranen, OPH
- Sivista ry., Kuntaliitto, OAJ sekä vapaan sivistystyön edunvalvontajärjestöt

Tehtävät ja aikataulu

- Työryhmä kokoontuu kerran kuussa
- Väliraportti keväällä 2025, Työryhmä laatii ehdotuksen vapaata sivistystyötä koskevan lainsäädännön, rahoitusjärjestelmän sekä rakenteiden uudistamiseksi ja vahvistamiseksi.
- Työryhmän esittämistä lainsäädäntömuutoksista päätetään aikaisintaan seuraavalla hallituskaudella 2027-2031
- Mahdollisista muutoksista linjataan seuraavassa hallitusohjelmassa

VST - suomalaisen sivistysajattelun kruununjalokivi

- Osa demokratian, osallisuuden ja sivistyksellisen yhdenvertaisuuden ydinturvaa (MS365 copilot)
- Yhteiskuntien murroskohdissa vapaa sivistystyö ehkä ajankohtaisempi kuin koskaan – jotain voidaan silti muuttaa

”Historia kirjoitetaan huomenna –
TULEVAISUUS TEHDÄÄN TÄNÄÄN!”

Arto O.Salonen

Kiitos!

Sannasirkku.autio@edu.vaasa.fi

Puh. 0400299826